

Translations proofread by EDPB Members.
This language version has not yet been proofread.

Standpuntnota over de wisselwerking tussen gegevensbescherming en mededingingsrecht

Aangenomen op 16 januari 2025

Samenvatting

Het bevorderen van samenwerking tussen gegevensbeschermings- en mededingingsautoriteiten kan nuttig zijn om personen te beschermen en hun meer keus te bieden. Naarmate de bedrijfsmodellen van bedrijven zich ontwikkelen, worden persoonsgegevens en de regels die van toepassing zijn op de verwerking ervan, steeds belangrijker. Daarom is het van essentieel belang na te denken over manieren om de samenhang tussen afzonderlijke, maar onderling samenhangende regelgevingsgebieden te bevorderen, rekening houdend met de risico's van een onsamenvangende toepassing ervan op individueel en maatschappelijk niveau. Dit vereist een beter begrip van het verband tussen begrippen die in de gegevensbeschermingswetgeving en het mededingingsrecht worden gebruikt, teneinde de gegevensbeschermingsautoriteiten beter in staat te stellen rekening te houden met de economische context, en de mededingingsautoriteiten in staat te stellen bij hun beoordelingen en besluiten rekening te houden met mogelijk relevante gegevensbeschermingsoverwegingen.

- Overeenkomstig het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie ("Hof") in zaak C-252/21 **is samenwerking tussen gegevensbeschermings- en mededingingsautoriteiten in sommige gevallen verplicht en niet facultatief.**
- Beleidsmakers **moeten zich ervan bewust zijn dat regulerende instanties en organen die bevoegd zijn om toezicht te houden op de digitale sector, in bepaalde gevallen mogelijk nauwer moeten samenwerken.**
- Momenteel **verschilt de mate waarin autoriteiten samenwerken, aanzienlijk van lidstaat tot lidstaat en is de samenwerking niet geharmoniseerd op grond van het EU-recht.**
- Binnen de autoriteiten zouden interne maatregelen, zoals de oprichting van een speciaal team om samenwerkingstaken te coördineren en op te treden als **centraal contactpunt voor andere autoriteiten, de samenwerking met andere toezichthoudende autoriteiten kunnen bevorderen.**
- Met het oog op een efficiënte samenwerking moeten de autoriteiten **een basisbegrip ontwikkelen** op het gebied van en vertrouwd zijn met het regelgevingskader dat door de relevante tegenhangers wordt gebruikt.

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
2	BEVORDERING VAN SAMENWERKING EN CONVERGENTIE	4
2.1	Bescherming van personen	4
2.2	De evolutie van gegevensbescherming onder invloed van de ontwikkeling van de digitale economie.....	5
3	HOE BEGRIPPEN MET ELKAAR VERBAND KUNNEN HOUDEN	6
3.1	Bescherming van personen en hun besluitvorming	6
3.2	Rechtmatigheid: een toepassing van de zaak Meta in het kader van de AVG.....	7
3.3	Een voorbeeld van meer aandacht voor gegevensbescherming	8
4	VOORTBOUWEN OP SAMENWERKING	8
4.1	Waarom gegevensbeschermings- en mededingingsautoriteiten moeten samenwerken.....	8
4.2	Bestaande samenwerkingsmodellen in de EU-lidstaten	9
4.3	Manieren om de samenwerking te verbeteren	10
5	CONCLUSIE	11

Het Europees Comité voor gegevensbescherming heeft de volgende standpuntnota aangenomen:

1 INLEIDING

1. Voor toezichthouders inzake gegevensbescherming doen recente veranderingen in het juridische landschap tal van problemen rijzen op het snijpunt van gegevensbescherming en het mededingingsrecht. Uit het arrest in de zaak Meta/Bundeskartellamt¹ blijkt duidelijk dat regelgevingsdoelstellingen op het gebied van gegevensbescherming en mededinging niet altijd afzonderlijk kunnen worden nagestreefd. In plaats daarvan is het mogelijk dat toezichthouders met elkaar moeten samenwerken en tussen elkaar moeten afstemmen om synergieën te verkennen en coherente, doeltreffende en complementaire handhavingsactiviteiten te ontplooien. Die samenwerking kan ten goede komen aan natuurlijke personen, ondernemingen en andere entiteiten: zij stelt verschillende toezichthouders in staat personen in de EU op de meest doeltreffende en efficiënte wijze te beschermen en zorgt voor een consistente interpretatie en toepassing van rechtsnormen.
2. Hoewel de AVG en het mededingingsrecht van toepassing kunnen zijn op dezelfde actoren en activiteiten, hebben zij duidelijk betrekking op verschillende rechtsgebieden, die gebaseerd zijn op verschillende rechtsbegrippen en -doelstellingen en die hun eigen handhavingskader hebben. Zo heeft de gegevensbeschermingswetgeving tot doel heeft het grondrecht van betrokkenen op bescherming van hun persoonsgegevens te waarborgen, met name tegen onrechtmatige, oneerlijke en ondoorzichtige verwerking van hun persoonsgegevens², terwijl het mededingingsrecht tot doel heeft de efficiënte werking van de markten te beschermen³. Daarom is een analyse nodig om situaties te beoordelen waarin de wisselwerking tussen gegevensbescherming en mededinging zich voordoet.
3. Met deze standpuntnota geeft het EDPB een korte analyse van deze wisselwerking en doet het aanbevelingen voor de verdere ontwikkeling van de bestaande samenwerking tussen toezichthouders.

2 BEVORDERING VAN SAMENWERKING EN CONVERGENTIE

2.1 Bescherming van personen

4. De EU-wetgeving inzake gegevensbescherming en het mededingingsrecht zijn duidelijk onderscheiden rechtskaders en rechtsgebieden die verschillende doelstellingen nastreven. Zij hebben echter een aantal potentiële gemeenschappelijke kenmerken, zoals de bescherming van personen en hun keuzen. Waar het gegevensbeschermingsbeleid erop is gericht personen te beschermen tegen elke onrechtmatige of oneerlijke verwerking van hun persoonsgegevens, heeft het mededingingsbeleid tot doel de voorwaarden voor vrije en onvervalste mededinging tussen bedrijven op de relevante markten

¹ Arrest van 4 juli 2023, Meta Platforms e.a. (C-252/21, ECLI:EU:C:2023:537), in deze standpuntnota ook “**arrest Bundeskartellamt**” genoemd.

² Zie artikel 8, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (het “Handvest”) en artikel 16, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), waarin is bepaald dat eenieder recht heeft op bescherming van zijn persoonsgegevens.

³ Europese Commissie, directoraat-generaal Concurrentie, 2017, *EU competition policy in action: COMP in action*, Bureau voor publicaties van de Europese Unie (<https://data.europa.eu/doi/10.2763/897035>).

te waarborgen in het belang van de consument⁴, door innovatie, de diversiteit van het aanbod en aantrekkelijke prijzen te bevorderen⁵. Deze doelstelling van bescherming van personen in hun rol als consument in het kader van het mededingingsrecht komt tot uitdrukking in het verbod op kartels en op misbruik van machtsposities en in de bestrijding van concurrentieverstorende fusies, die zonder tussenkomst kunnen leiden tot schade voor de consument in de vorm van hogere prijzen, minder keuze of mindere kwaliteit en minder innovatie⁶.

5. Een sterkere koppeling tussen de bescherming van persoonsgegevens en mededinging kan bijdragen tot de bescherming van personen en het welzijn van consumenten door de gemeenschappelijke overweging met betrekking tot de eerbiediging van hun grondrechten en de goede werking van concurrerende markten te versterken.
6. Het lijkt daarom zinvol om de samenwerking tussen gegevensbeschermings- en mededingingsautoriteiten te versterken, met name in gevallen waarin er een duidelijk raakvlak bestaat tussen de toepassing van het mededingingsrecht en de toepassing van de gegevensbeschermingsregels. Dit zou goede diensten bewijzen bij het in kaart brengen en het verderop in het proces aanpakken van de spanningen die zich in bepaalde situaties tussen beide rechtsgebieden kunnen voordoen. Op die manier kan een nauwere onderlinge samenwerking autoriteiten in staat stellen de samenhang en doeltreffendheid van hun respectieve acties te verbeteren, ten voordele van zowel personen als entiteiten die aan de wettelijke vereisten op beide gebieden moeten voldoen.

2.2 De evolutie van gegevensbescherming onder invloed van de ontwikkeling van de digitale economie

7. In de digitale economie vormen persoonsgegevens het hart van veel bedrijfsmodellen. Als gevolg daarvan is gegevensbescherming in sommige gevallen een belangrijke mededingingsparameter⁷ geworden. Tegelijkertijd heeft de EU-wetgeving inzake gegevensbescherming tot doel onrechtmatige en oneerlijke verwerking van persoonsgegevens te voorkomen, ook in het geval van machtsverschillen tussen verwerkingsverantwoordelijken en de persoon wiens persoonsgegevens worden verzameld.
8. In haar nieuwe bekendmaking betreffende de afbakening van de relevante markt⁸ erkent de Commissie dat bij het afbakenen van de relevante markt de bescherming van de privacy en de persoonsgegevens die aan consumenten wordt geboden, een van de mededingingsparameters kan

⁴ Zie de artikelen 101 en 102 van het VWEU.

⁵ Europese Commissie, directoraat-generaal Concurrentie, 2024, *Protecting competition in a changing world: Evidence on the evolution of competition in the EU during the past 25 years*, Bureau voor publicaties van de Europese Unie (<https://data.europa.eu/doi/10.2763/089949>).

⁶ Zo wordt in artikel 102 VWEU bepaald dat misbruik van een machtspositie bestaat in “het beperken van de productie, de afzet of de technische ontwikkeling ten nadele van de verbruikers”.

⁷ Zie ook Europese Commissie, [Competition policy brief, April 2024, Non-Price Competition: EU Merger Control Framework and Case Practice, nummer 1](#), blz. 4. Punt 51 van het arrest Bundeskartellamt luidt als volgt: “de toegang tot en de mogelijkheid van verwerking van persoonsgegevens [zijn] een belangrijke parameter geworden voor de mededinging tussen ondernemingen in de digitale economie. Indien de regels inzake de bescherming van persoonsgegevens zouden worden uitgesloten van het rechtskader dat de mededingingsautoriteiten bij het onderzoek naar misbruik van een machtspositie in aanmerking moeten nemen, zou dus worden voorbijgegaan aan de realiteit van deze economische ontwikkeling en afbreuk kunnen worden gedaan aan de doeltreffendheid van het mededingingsrecht binnen de Unie”.

⁸ Europese Commissie, Mededeling van de Commissie — Bekendmaking van de Commissie betreffende de afbakening van de relevante markt ten behoeve van het mededingingsrecht van de Unie (*Publicatieblad van de Europese Unie* C, C/2024/1645, 22.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/1645/oj>).

zijn die in aanmerking moeten worden genomen⁹. Met andere woorden, privacy wordt als een van de parameters beschouwd, met name bij de beoordeling van digitale en technologische fusies¹⁰.

9. Een concurrerende markt kan een doorslaggevende factor zijn bij het scheppen van omstandigheden voor privacyvriendelijke opties¹¹. Met andere woorden, als de consument verschillende keuzemogelijkheden op de markt heeft, kan dit ertoe leiden dat het tot een minimum beperken van de hoeveelheid verzamelde persoonsgegevens wordt gestimuleerd of dat het voor gebruikers schadelijke, op grote schaal combineren en gebruiken van persoonsgegevens uit verschillende bronnen, wordt vermeden¹². Ook het omgekeerde is mogelijk. Dit is het geval bij uitsluitingsstrategieën, die het aantal spelers op de markt beperken en daarmee het aantal privacyvriendelijke oplossingen kunstmatig kunnen beïnvloeden. Een gebrek aan commerciële alternatieven kan ertoe leiden dat gebruikers kiezen voor producten met minder privacybescherming.
10. In de digitale sector kan het gedrag van bedrijven met een machtspositie vragen doen rijzen over de rol van de verwerking van persoonsgegevens bij het versterken en benutten van deze positie. Het belang van gegevensgestuurde voordelen in verband met de combinatie en het kruisgebruik van persoonsgegevens uit verschillende bronnen door “poortwachters” op digitale markten en de risico’s die dergelijke voordelen inhouden voor de eerlijkheid en betwistbaarheid van die markten, wordt benadrukt door de verbodsbepalingen in artikel 5, lid 2, van de digitale marktenverordening¹³.

3 HOE BEGRIPPEN MET ELKAAR VERBAND KUNNEN HOUDEN

3.1 Bescherming van personen en hun besluitvorming

11. In het arrest Bundeskartellamt heeft het Hof de rol van de machtspositie in de context van de geldigheid van toestemming in het kader van de AVG verduidelijkt. Als zodanig impliceert een machtspositie niet systematisch dat toestemming ongeldig is¹⁴. Niettemin zijn bepaalde voorwaarden noodzakelijk om de geldigheid van de toestemming¹⁵ te waarborgen, omdat de machtspositie afbreuk kan doen aan “de keuzevrijheid van die gebruiker, die zijn toestemming mogelijkwerwijs niet zonder nadelige gevolgen kan weigeren of intrekken”¹⁶ en “kan [...] leiden tot een duidelijke wanverhouding [...] tussen de betrokkene en de verwerkingsverantwoordelijke”¹⁷.
12. Zo kan bijvoorbeeld “wanneer er sprake is van een duidelijke wanverhouding, toestemming alleen worden gebruikt in “uitzonderlijke omstandigheden” en wanneer de verwerkingsverantwoordelijke, in

⁹ [Europese Commissie, Bekendmaking van de Commissie betreffende de afbakening van de relevante markt ten behoeve van het mededingingsrecht van de Unie](#) (PB C, C/2024/1645, 22.2.2024), punt 13.

¹⁰ Zie in verband met niet-prijsconcurrentie [Europese Commissie, Competition policy brief, April 2024, Non-Price Competition: EU Merger Control Framework and Case Practice, nummer 1](#), punt 1.3, blz. 5.

¹¹ Europese Commissie, 20 december 2020, werkdocument van de diensten van de Commissie, “[Impact assessment report accompanying the document proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on contestable and fair markets in the digital sector \(Digital Markets Act\)](#)”, punten 65 en 66.

¹² OESO, 13 juni 2024, *The intersection between competition and data privacy — Background Note*, punten 39, 47 en 57, blz. 11.

¹³ [Verordening \(EU\) 2022/1925 van het Europees Parlement en de Raad van 14 september 2022 over betwistbare en eerlijke markten in de digitale sector, en tot wijziging van Richtlijnen \(EU\) 2019/1937 en \(EU\) 2020/1828 \(digitaalemarktenverordening\)](#).

¹⁴ Arrest Bundeskartellamt, punt 154.

¹⁵ [EDPB, 17 april 2024, Advies 08/2024 over geldige toestemming in het kader van door grote onlineplatforms toegepaste “consent or pay”-modellen](#).

¹⁶ Arrest Bundeskartellamt, punt 148, waarin wordt verwezen naar overweging 42 AVG.

¹⁷ Ibid., punt 149, waarin wordt verwezen naar overweging 43 en artikel 7, lid 4, AVG.

overeenstemming met het verantwoordingsbeginsel, kan aantonen dat er “totaal geen negatieve gevolgen” zijn voor betrokkenen als zij geen toestemming geven, wat met name het geval is wanneer betrokkenen een alternatief wordt geboden dat geen negatieve gevolgen heeft¹⁸, met inbegrip van de mogelijkheid van discriminatie of sociale uitsluiting, met name in gevallen waarin digitale diensten een belangrijke rol spelen of doorslaggevend zijn voor de deelname van personen aan het sociale leven of de toegang tot professionele netwerken, te meer wanneer er sprake is van lock-in- of netwerkeffecten¹⁹. Dominantie kan daarom nuttig zijn om vast te stellen wanneer een verwerkingsverantwoordelijke impact kan hebben op gebruikers. Dit begrip volstaat op zich echter niet om de geldigheid van toestemming in het kader van de AVG te beoordelen, maar is nuttig voor een bredere beoordeling van de wanverhouding in het kader van de AVG. Bovendien hoeft een verwerkingsverantwoordelijke geen “machtspositie” in de zin van artikel 102 VWEU te hebben om zijn marktpositie als relevant te beschouwen voor de handhaving van de AVG²⁰.

3.2 Rechtmatigheid: een toepassing van de zaak Meta in het kader van de AVG

13. In zijn arrest oordeelde het Hof dat wanneer mededingingsautoriteiten beoordelen of een onderneming misbruik maakt van haar machtspositie in de zin van artikel 102 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), zij, mits de ondernemingen hun verplichting tot loyale samenwerking met toezichthoudende autoriteiten op het gebied van gegevensbescherming nakomen, kunnen beoordelen of de algemene gebruiksvoorwaarden van ondernemingen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens en de toepassing ervan niet in overeenstemming zijn met de AVG, wanneer dit noodzakelijk is om een dergelijk misbruik aan te tonen²¹. De beoordelingen door mededingingsautoriteiten met betrekking tot de overeenstemming van de algemene gebruiksvoorwaarden met de AVG in het kader van artikel 102 VWEU kunnen echter niet in de plaats treden van de beoordeling door de bevoegde gegevensbeschermingsautoriteit²², met name de leidende toezichthoudende autoriteit in het geval van grensoverschrijdende verwerking binnen de Europese Unie²³. Op grond van artikel 4, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) was het Hof van oordeel dat de verschillende betrokken nationale autoriteiten alle gebonden zijn aan de verplichting tot loyale samenwerking en dat de mededingingsautoriteiten verplicht zijn de gegevensbeschermingsautoriteiten te raadplegen en met hen samen te werken wanneer zij in het kader van de uitoefening van hun bevoegdheden moeten onderzoeken of het gedrag van een onderneming in overeenstemming is met de bepalingen van de AVG²⁴. Daarom is, overeenkomstig het arrest van het Hof, samenwerking tussen regulerende instanties in sommige gevallen verplicht en niet facultatief. Volgens vaste rechtspraak van het Hof houdt het in artikel 4, lid 3, VEU neergelegde beginsel van loyale samenwerking in dat de Europese Unie en de lidstaten, met inbegrip van hun administratieve autoriteiten, elkaar op de onder het Unierecht vallende gebieden moeten bijstaan bij het vervullen van hun taken die uit de Verdragen voortvloeien²⁵. In het bijzonder moeten de lidstaten

¹⁸ [EDPB, 17 april 2024, Advies 08/2024 over geldige toestemming in het kader van door grote onlineplatforms toegepaste “consent or pay”-modellen, punt 79, blz. 21.](#)

¹⁹ [Ibid., punt 182, blz. 39.](#)

²⁰ [Ibid.](#), punten 103-105.

²¹ Arrest Bundeskartellamt, punt 62.

²² Artikel 55 AVG.

²³ De leidende toezichthoudende autoriteit is volgens artikel 56 AVG de toezichthoudende autoriteit van de hoofdvestiging of de enige vestiging van de verwerkingsverantwoordelijke of verwerker en is bevoegd om op te treden als leidende toezichthoudende autoriteit voor de grensoverschrijdende verwerking door die verwerkingsverantwoordelijke of verwerker overeenkomstig de procedure van artikel 60.

²⁴ Arrest Bundeskartellamt, punten 54, 58 en 59.

²⁵ [Ibid.](#), punt 53, en artikel 4, lid 3, VEU.

alle passende maatregelen treffen om aan hun uit het Unierecht voortvloeiende verplichtingen te voldoen en zich onthouden van alle maatregelen die de verwezenlijking van de doelstellingen van het Unierecht in gevaar kunnen brengen²⁶.

14. Het arrest van het Hof vormt een belangrijke stimulans voor autoriteiten om hun samenwerking te stroomlijnen en overeenstemming te bereiken over praktische manieren om elkaar te raadplegen.

3.3 Een voorbeeld van meer aandacht voor gegevensbescherming

15. Voortbouwend op de ervaring die bijvoorbeeld is opgedaan met het door de EDPS opgerichte Digital Clearinghouse en zijn eerdere adviezen over de noodzaak tot coherente handhaving²⁷, heeft het EDPB in 2020 een verklaring²⁸ gepubliceerd over de implicaties van fusies voor de privacy, waarin wordt gewezen op het risico van verdere combinatie en accumulatie van gevoelige persoonsgegevens door een groot technologiebedrijf. Het EDPB wijst erop dat “het, telkens als een grote fusie wordt voorgesteld, van essentieel belang is de gevolgen op langere termijn voor de bescherming van economische rechten, gegevensbeschermingsrechten en consumentenrechten te beoordelen”²⁹. Ook wordt aangegeven dat het EDPB zich zal beraden over “de mogelijke gevolgen van deze fusie voor de bescherming van persoonsgegevens in de Europese Economische Ruimte”³⁰. Daarom moeten privacy en gegevensbescherming in voorkomend geval zorgvuldig in overweging worden genomen bij de beoordeling van fusies³¹.
16. Gezien de mogelijke impact van de gegevensbescherming in de EU op fusiebeoordelingen, zou nauwere samenwerking tussen mededingings- en gegevensbeschermingsautoriteiten — ook op EU-niveau — ertoe kunnen bijdragen dat de toezichthouders beter geïnformeerd zijn over mogelijke problemen in verband met persoonsgegevens.

4 VOORTBOUWEN OP SAMENWERKING

4.1 Waarom gegevensbeschermings- en mededingingsautoriteiten moeten samenwerken

17. Het EDPB heeft de samenwerking tussen autoriteiten onderzocht, bijvoorbeeld door te luisteren naar deskundigen op dit gebied en door een enquête te houden om te begrijpen hoe uiteenlopende autoriteiten met elkaar samenwerken.
18. Het EDPB heeft hieruit het volgende inzicht verkregen: goede samenwerking tussen autoriteiten bevordert de samenhang en synergieën tussen besluiten die worden genomen op het gebied van

²⁶ Zie in dit verband: het arrest van 7 november 2013 in zaak C-518/11, UPC Nederland (C-518/11, EU:C:2013:709), punt 59, en het arrest van 1 augustus 2022, Sea Watch (C-14/21 en C-15/21, EU:C:2022:604), punt 156.

²⁷ EDPS-advies: “Privacy and competitiveness in the age of big data” (https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/14-03-26_competition_law_big_data_en.pdf) en

EDPS-advies: “Coherent enforcement of fundamental rights in the age of big data” (https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/16-09-23_bigdata_opinion_en.pdf).

²⁸ [EDPB, 19 februari 2020, Verklaring over de privacyimplicaties van fusies.](#)

²⁹ [Ibid.](#)

³⁰ [Ibid.](#)

³¹ Zie ook Europese Commissie, “Competition policy brief, april 2024, Non-Price Competition: EU Merger Control Framework and Case Practice”, nummer 1, blz. 5.

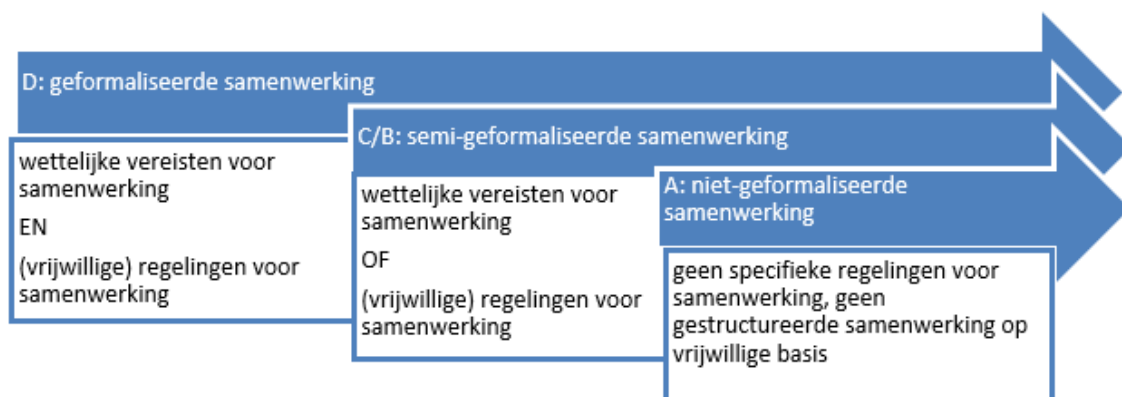
mededinging en gegevensbescherming. Een beter begrip van de manier waarop de regelgevingskaders worden toegepast, komt niet alleen personen, maar ook bedrijven ten goede.

19. Naarmate de wetgeving en de jurisprudentie op de twee juridische gebieden zich ontwikkelen, kan de behoefte aan samenwerking tussen de respectieve bevoegde autoriteiten bovendien zelfs toenemen.

4.2 Bestaande samenwerkingsmodellen in de EU-lidstaten

20. Momenteel verschilt de mate van samenwerking tussen de autoriteiten, die afhankelijk is van zowel het rechtskader als andere elementen, zoals de mate van wederzijds vertrouwen tussen de autoriteiten, aanzienlijk van lidstaat tot lidstaat en is de samenwerking niet geharmoniseerd op grond van het EU-recht. In september 2023 heeft het EDPB een analyse uitgevoerd van de bestaande samenwerkingsmodellen in de EU-lidstaten. Op basis van de mate van formalisering van de samenwerking kan het volgende beeld worden geschetst:

- A. In sommige lidstaten bestaat er geen specifieke wettelijke bepaling die samenwerking tussen gegevensbeschermingsautoriteiten en mededingingsautoriteiten verplicht of mogelijk maakt, en is er geen regelmatige en gestructureerde samenwerking op vrijwillige basis. De samenwerking vindt informeel plaats via ad-hocraadplegingen, bijvoorbeeld in het kader van administratieve procedures of sectorale onderzoeken of incidentele gezamenlijke projecten op gebieden met overlappende regelgevende bevoegdheden of bij het opstellen van beleidsdocumenten.
- B. De samenwerking kan ook plaatsvinden zonder een specifieke rechtsgrondslag in het nationale recht door middel van regelingen voor regelmatige, gecoördineerde en gestructureerde samenwerking. Deze kunnen worden vastgesteld in gezamenlijk opgestelde samenwerkingsprotocollen, gezamenlijke verklaringen of memoranda van overeenstemming. In dergelijke regelingen, die niet noodzakelijkerwijs juridisch bindend zijn, zijn nadere voorwaarden opgenomen, bijvoorbeeld inzake gezamenlijke workshops, opleidingen, evenementen, regelmatige bijeenkomsten en het delen van beste praktijken.
- C. In sommige lidstaten zijn er expliciete wettelijke vereisten voor samenwerking. De specifieke vorm van samenwerking varieert naargelang van het geval. De resultaten van dit soort samenwerking zijn doorgaans adviezen over zaken die op verzoek van de andere autoriteit worden afgegeven.

- D. Het hoogste niveau van geformaliseerde of gestructureerde samenwerking is te vinden in lidstaten waar zowel wettelijke vereisten als praktische regelingen voor samenwerking tussen autoriteiten bestaan.

21. Zelfs een minimumniveau van geformaliseerde samenwerking stelt de autoriteiten in staat om via incidenteel contact over specifieke kwesties samen te werken. Er kunnen specifieke gevallen zijn waarin die autoriteiten op grond van het beginsel van loyale samenwerking verplicht zijn tot samenwerking.

4.3 Manieren om de samenwerking te verbeteren

22. Het kan nuttig blijken dat autoriteiten van elkaar leren, kwesties van gemeenschappelijk belang en mogelijke gebieden voor interactie in kaart brengen, ongeacht ad-hocraadplegingen, belemmeringen voor samenwerking tot een minimum beperken en gezamenlijk strategische acties ontwikkelen. Daartoe kunnen workshops, informele of regelmatige bijeenkomsten of speciale deskundigenwerkgroepen worden overeengekomen in **samenwerkingskaders**, zoals administratieve overeenkomsten, gezamenlijke verklaringen of memoranda van overeenstemming. In deze instrumenten kunnen ook belangrijke beginselen, methoden en regels voor de samenwerking tussen de autoriteiten worden vastgelegd (bv. met betrekking tot de te gebruiken vorm van communicatie, de in acht te nemen termijnen voor antwoorden — met inbegrip van eventuele bezwaren — gemeenschappelijke richtsnoeren, beleidsaanbevelingen enz.), alsook de beoordeling van besluiten en sancties die eerder door elk van de autoriteiten zijn uitgevaardigd. In deze overeenkomsten kan ook worden vastgesteld hoeveel informatie wordt gedeeld, wat er mag worden uitgewisseld (bv. persoonsgegevens) en welke mate van coördinatie tussen de betrokken autoriteiten wordt verwacht met betrekking tot een bepaald onderwerp.
23. Rekening houdend met het constitutionele en administratieve kader in de betrokken lidstaat, moet **de nationale wetgever en/of de overheid zich er ook van bewust zijn dat de regulerende instanties en organen nauwer moeten samenwerken in de digitale sector**. Dit kan ook belangrijk zijn om ervoor te zorgen dat de autoriteiten over de nodige instrumenten en middelen beschikken om efficiënt te kunnen samenwerken, en om te voldoen aan wettelijke vereisten die de autoriteiten kunnen beletten informatie uit te wisselen en zo doeltreffend samen te werken tijdens onderzoeken.
24. Binnen de autoriteiten zouden interne maatregelen, zoals de oprichting van een speciaal team om samenwerkingstaken te coördineren en op te treden als **centraal contactpunt** voor andere autoriteiten, de samenwerking met andere toezichthoudende autoriteiten kunnen bevorderen. Het zou ook nuttig kunnen zijn als het contactpunt regelmatig scholing ontvangt over het relevante juridische landschap en aanverwante juridische ontwikkelingen op het gebied van samenwerking in het algemeen en deelneemt aan overeenkomstige werkgroepen of netwerken³². Daarnaast moeten de autoriteiten met het oog op een efficiënte samenwerking **een basisbegrip ontwikkelen** op het gebied van en vertrouwd zijn met het regelgevingskader waarop hun tegenhangers in het andere rechtsgebied

³² Bijvoorbeeld: de taskforce voor concurrentie en consumentenrecht (TF C&C) van het EDPB, de werkgroep digitale burger en consument van de Global Privacy Assembly (GPA DCCWG), uitwisselingen met het samenwerkingsnetwerk voor consumentenbescherming in het kader van de regelgeving op het gebied van consumentenbescherming en gegevensbescherming. Een overzicht van de bestaande samenwerkingsverbanden van het EDPB is hier te vinden: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/support-cooperation-and-enforcement/international-cooperation-cooperation-other_nl.

toezicht uitoefenen. Alvorens het gesprek aan te gaan met een mededingingsautoriteit over een specifieke kwestie, zou het bijvoorbeeld nuttig zijn als gegevensbeschermingsautoriteiten een elementair begrip hebben van het begrip relevante markt in het algemeen, weten of bepaalde entiteiten op die markt(en) een machtspositie innemen (of kunnen innemen) enz.

25. In bepaalde gevallen kan **een meer gestructureerde en regelmatige vorm van samenwerking** de voorkeur verdienen of zelfs noodzakelijk zijn om de coherente en doeltreffende toepassing van verschillende EU-wetten te waarborgen (zie illustratie C en D hierboven). Het opstellen van samenwerkingsprotocollen tussen verschillende bevoegde autoriteiten in het kader van de verplichting tot loyale samenwerking kan de meest doeltreffende manier zijn om wederzijds overleg met de juiste reikwijdte en op een passend tijdstip te waarborgen. Dit kan ook helpen om gevallen van dubbele vervolging voor hetzelfde misdrijf te voorkomen wanneer twee bevoegde autoriteiten besluiten sancties op te leggen aan dezelfde entiteit voor hetzelfde gedrag op grond van twee of meer afzonderlijke rechtskaders³³.
26. Tot slot kunnen ook gezamenlijke sectorale onderzoeken en gezamenlijke onderzoeken worden verricht, voor zover mogelijk en in overeenstemming met het toepasselijke rechtskader, als een nog intensievere vorm van samenwerking tussen autoriteiten.

5 CONCLUSIE

27. Het bevorderen van synergieën tussen gegevensbeschermings- en mededingingsautoriteiten kan het vermogen van beide stelsels om betrokkenen en gebruikers te beschermen, verbeteren. Naarmate de bedrijfsmodellen van bedrijven zich ontwikkelen, worden persoonsgegevens en de regels die van toepassing zijn op de verwerking ervan, steeds belangrijker. Daarom is het van essentieel belang na te denken over manieren om de samenhang tussen afzonderlijke, maar op elkaar inwerkende regelgevingsgebieden te vergroten, rekening houdend met de gevolgen van de onsamenvangende toepassing ervan op individueel en maatschappelijk niveau. Dit vereist met name een beter begrip van de relatie tussen de begrippen die in de gegevensbeschermingswetgeving en het mededingingsrecht worden gebruikt, teneinde de gegevensbeschermingsautoriteiten beter in staat te stellen rekening te houden met de huidige economische context, en de mededingingsautoriteiten in staat te stellen in hun beoordelingen en besluiten rekening te houden met mogelijk relevante gegevensbeschermingsoverwegingen.

Voor het Europees Comité voor gegevensbescherming
De voorzitter

³³ Arrest van het Hof van Justitie van 22 maart 2022, bpost SA/Belgische Mededingingsautoriteit (C-117/20, ECLI:EU:C:2022:202). Volgens het Hof moeten met de twee betrokken reeksen wetgeving legitieme doelstellingen van algemeen belang worden nagestreefd met het oog op een geldige cumulatie van vervolgingsmaatregelen en sancties op grond van een sectorregeling en het mededingingsrecht (punt 44). Bovendien moeten er voor een geldige cumulatie van vervolgingsmaatregelen en sancties “duidelijke en nauwkeurige regels bestaan op basis waarvan kan worden voorzien voor welk handelen en nalaten vervolgingsmaatregelen en sancties kunnen worden gecumuleerd, en de twee bevoegde instanties hun optreden onderling kunnen afstemmen, alsook of de beide procedures voldoende onderling zijn afgestemd en kort na elkaar hebben plaatsgevonden, en of de sanctie die in voorkomend geval is opgelegd in het kader van de chronologisch eerst gevoerde procedure, in aanmerking is genomen bij de bepaling van de tweede sanctie” (punt 51).

Anu Talus